

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Hiiumaa Vallavalitsus
valitsus@hiiumaa.ee
Keskväljak 5a
92413, Kärkla

11.01.2024 nr 5.1-3/36211-11

ETTEKIRJUTUS

Vabariigi valitsuse seaduse (VVS) § 75¹ lõike 4, majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse (MSÜS) § 68 lõike 1 ning Sotsiaalkindlustusameti peadirektori 25.08.2023 käskkirja nr 120 alusel, arvestades menetluse käigus kogutud tõendeid ja välja selgitatud asjaolusid, teeb Sotsiaalkindlustusameti õiguse ja järelevalve osakonna järelevalve talituse järelevalve peaspetsialist Ave Viitak Hiiumaa Vallavalitsusele, registrikood 77000424, asukoht Keskväljak 5a, Kärkla linn, Hiiu maakond ettekirjutuse järgmise kohustusega:

Resolutsioon:

- 1. Tagada, et Hiiumaa Vallavalitsuses töötavad lastekaitsetöötajad, kes vastavad lastekaitseseaduses sätestatud nõuetele.**

Alus: Lastekaitseseaduse (Lasteks) § 19 lõige 2, mille kohaselt peab lastekaitsetöötaja peab hiljemalt kahe aasta möödumisel alates lastekaitsetöötajana teenistusse asumisest omandama sotsiaaltöötaja kutse spetsialiseerumisega lastekaitsele.

Täitmise tähtaeg: 30.06.2024.

Sunniraha hoiatus: juhul, kui käesolev ettekirjutus on jäetud määratud tähtajaks täitmata, rakendab Sotsiaalkindlustusamet VVS § 75¹ lõike 4 alusel sunniraha 500 eurot.

- 2. Tagada, et Hiiumaa Vallavalitsuses töötavad sotsiaaltöötajad, kellel on vastav erialane ettevalmistus ja kõrgharidus arvestades, et hiljemalt 01.07.2026 peavad sotsiaaltöötajad vastama SHS §s 16¹ sätestatud kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaaltöötajale kehtestatud nõuetele või alternatiivselt sotsiaaltöötajad, kellele on kutseseaduse alusel välja antud sotsiaaltöötaja kutse või kellel on riiklikult tunnustatud kõrgharidus sotsiaaltöös või sellele vastav kvalifikatsioon.**

Alus: Sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) § 4 punkt 3, mille kohaselt on sotsiaaltöötaja sotsiaalhoolekandes töötav isik, kellel on vastav erialane ettevalmistus ja kõrgharidus. SHS § 16¹, mille kohaselt võib kohaliku omavalitsuse üksus sotsiaaltöötajana ametisse nimetada isiku, kellele on kutseseaduse alusel välja antud sotsiaaltöötaja kutse või kellel on riiklikult tunnustatud kõrgharidus sotsiaaltöös või sellele vastav kvalifikatsioon.

Täitmise tähtaeg: 30.06.2024.

Sunniraha hoiatus: juhul, kui käesolev ettekirjutus on jäetud määratud tähtajaks täitmata, rakendab Sotsiaalkindlustusamet VVS § 75¹ lõike 4 alusel sunniraha 1500 eurot.

3. Lõpetada Hiiumaa Vallavalitsuse hallatavas asutuses Hiiumaa Sotsiaalkeskus tegevusloata majandustegevus või alternatiivselt võtta kasutusele meetmed tegevusloakohustuse täitmiseks.

Alus: MSÜS § 16 lõige 1, mille kohaselt peab seaduses sätestatud juhul ettevõtjal enne tegevusalal majandustegevuse alustamist olema tegevusluba (loakohustus). SHS § 151 punkti 3 kohaselt peab turvakodu osutamisel olema teenuseosutajal tegevusluba.

Täitmise tähtaeg: 30.04.2024.

Sunniraha hoiatus: juhul, kui käesolev ettekirjutus on jäetud määratud tähtajaks täitmata, rakendab Sotsiaalkindlustusamet KorS § 28 lõike 2 alusel sunniraha 1000 eurot.

Kui ettekirjutuse adressaat jätab ettekirjutuse määratud tähtajaks täitmata, tuleb sunniraha tasuda Rahandusministeeriumi arvelduskontole SEB Pank EE891010220034796011 või Swedbank EE932200221023778606, maksekorralduse viitenumber on 2800048574 ja selgituses märkida sunniraha määranud asutuse nimi, ettekirjutuse number ja sõna "sunniraha".

Ettekirjutuse täitmisest või sunniraha tasumisest palume informeerida Sotsiaalkindlustusametit kirjalikult postiaadressil Paldiski mnt 80, 15092 Tallinn või digitaalselt allkirjastatud dokumendina elektronposti aadressil info@sotsiaalkindlustusamet.ee või ave.viitak@sotsiaalkindlustusamet.ee **10 päeva jooksul** arvates ettekirjutuses määratud täitmise tähtajast.

Vabatahtlikult tähtajaks sunniraha tasumata jätmise puhul nõutakse sunniraha sisse asendustäitmise ja sunniraha seaduse § 15 lõike 1 kohaselt täitemenetluse seadustikus sätestatud korras nagu kohtuotsusest tulenev rahaline nõue. Seega lisandub sunnirahale selle vabatahtliku tähtaegse mittetasumise korral kohtutäituri tasu. Sunniraha tasumine ei võta adressaadilt kohustust ettekirjutus täita ning täitmata kohustuste eest võib sunniraha rakendada korduvalt.

Vaidlustamisviide

Juhul kui haldusakti adressaat leiab, et haldusaktiga või haldusmenetluse käigus on rikutud tema õigusi või piiratud tema vabadusi, on tal õigus esitada vaie või kaebus halduskohtule 30 päeva jooksul arvates päevast, millal vaide või kaebuse esitaja vaidlustatavast haldusaktist teada sai või oleks pidanud teada saama.

Menetluskäik ja põhjendused

Sotsiaalkindlustusamet algatas 26.09.2023 järelevalvemenetluse Hiiumaa Vallavalitsuse lastekaitsetöö ja korraldatavate sotsiaalteenuste kvaliteedi üle. Järelevalve teostamisel kontrolliti lastekaitsetöö korraldamise ja lastekaitse juhtumite menetlemise vastavust õigusaktidele ning abivajava lapse juhtumite seotud andmete kandmist sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse (STAR) ning omavalitsuse korraldatavate sotsiaalteenuste kvaliteeti, mille fookuses oli abivajaduse hindamine ja sellele vastava abi väljaselgitamine täisealiste sotsiaalteenuste (koduteenuse, väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse) osutamisel või korraldamisel Hiiumaa Vallavalitsuses.

Järelevalve käigus tuvastati, et Hiiumaa Vallavalitsus ei ole täitnud kõiki LasteKSis ja SHSis sätestatud nõudeid ja kohustusi. Järelevalve tulemused on kirjeldatud järelevalve 29.12.2023 aktis nr 5.1-3/36211-8.

Eesti Vabariigi põhiseadusest tulenevalt otsustavad ja korraldavad kõiki kohaliku elu küsimusi kohalikud omavalitsused, kes tegutsevad seaduste alusel iseseisvalt. Kohalikule omavalitsusele võib panna kohustusi ainult seaduse alusel või kokkuleppel kohaliku omavalitsusega. Riik on kohalikule omavalitsusele pannud LasteKSiga kohustused ja ülesanded laste õiguste ja heaolu tagamisel ning lastekaitsetöö korraldamisel, võttes arvesse sihtrühma haavatavust. Kohalik omavalitsus on esimene asutus, kellele poole on lastel või abivajavate laste vanematel võimalus pöörduda ning abi saada. Kui kohalik omavalitsus ei taga talle seadusega pandud kohustuste

täitmist, jäävad abivajavad või hädaohus olevad lapsed ilma abita ning pikemas perspektiivis mõjutab see oluliselt nende kasvamist täisväärtuslikeks ühiskonna liikmeteks. Kohaliku omavalitsuse üks põhimõtteid on seaduste järgimine oma ülesannete ja kohustuste täitmisel.

Hiiumaa Vallavalitsusel on esmane vastutus tagada LasteKS § 17 ülesannete täitmiseks vajalikud lastekaitsetöötajad (s.o lapse õiguste ja heaolu tagamise ülesandeid täitvad ametnikud), kes muuhulgas peavad vastama ka seaduses sätestatud nõuetele. LasteKS §des 19-20 on kehtestatud nõuded lastekaitsetöötajate hariduse ja pädevuse ning lastega töötamise õiguse osas.

LasteKS § 19 jõustus pärast nelja-aastast ooteaega 01.01.2020 ja käsitleb lastekaitsetöötajale esitatavaid haridusnõudeid ja kutse omandamise kohustust. Jõustunud LasteKS § 19 lõike 1 kohaselt peab lastekaitsetöötajal olema erialane ettevalmistus ja kõrgharidus ning § 19 lõike 2 kohaselt peab lastekaitsetöötaja hiljemalt kahe aasta möödumisel alates lastekaitsetöötajana teenistusse asumisest omandama sotsiaaltöötaja kutse spetsialiseerumisega lastekaitsele. Lastekaitsetöötajale esitatavad nõuded ja nende rakendamine sätestati LasteKSis seaduse jõustumisel 01.01.2016 ning Hiiumaa Vallavalitsus pidi nimetatud asjaolu lastekaitsetöötajate teenistusse võtmisel arvestama.

Hiiumaa Vallavalitsuse laste heaolu spetsialist Mari-Liis Leivalt ei vasta lastekaitsetöötajale esitatud nõuetele, tal puudub sotsiaaltöötaja kutse spetsialiseerumisega lastekaitsele.

Hiiumaa Vallavalitsusel on esmane vastutus tagada sotsiaalhoolekande ülesannete täitmiseks vajalike sotsiaaltöötajate olemasolu, kes peavad vastama ka seaduses sätestatud nõuetele. SHS § 4 punkti 3 kohaselt võib sotsiaaltöötajana töötada mistahes kõrgharidusega isik, kui tal on erialane ettevalmistus.

Hiiumaa Vallavalitsuses töötavatel sotsiaaltööspspecialistidel Pille Alevil, Liia Rullil ja Kairi Priitil puudub kõrgharidus.

Samale rikkumisele on SKA pööranud tähelepanu ka 12.08.2020 järelevalve aktis nr 4-2/14711-6.

08.05.2022 jõustusid KOVis töötava sotsiaaltöötaja ettevalmistusnõuded, mille kohaselt võib kohaliku omavalitsuse üksus sotsiaaltöötajana ametisse nimetada isiku, kellele on kutseseaduse alusel välja antud sotsiaaltöötaja kutse või kellel on riiklikult tunnustatud kõrgharidus sotsiaaltöös või sellele vastav kvalifikatsioon. Seni kehtinud regulatsiooni kohaselt võis sotsiaaltöötajana töötada mistahes kõrgharidusega inimene, kui tal on erialane ettevalmistus. Sotsiaaltöötajale täpsemate tingimuste seadmisel anti neile sotsiaaltöötajatele, kellel puudub erialane kõrgharidus või sellele vastav kvalifikatsioon või sotsiaaltöötaja kutse, nõuetele vastava kvalifikatsiooni omandamiseks 4-aastane üleminekuaeg alates seadusemuudatuse jõustumisest. Seejuures on kutset võimalik taotleda nii erialase kõrgharidusega inimestel, kui ka VÕTA programmi alusel. Viimase puhul on tingimusteks mitteerialane kõrgharidus ja tööstaaž sotsiaaltöötajana vähemalt kaks aastat ning viimase viie aasta jooksul erialaste täienduskoolituste läbimine vähemalt 130 tundi, millest vähemalt 30 tundi on seotud valitavate kompetentside ja spetsialiseerumistega.

Seega tuleb arvestada, et hiljemalt 01.07.2026 peab kõigil KOV sotsiaaltöötajatel kutseseaduse alusel välja antud sotsiaaltöötaja kutse või riiklikult tunnustatud kõrgharidus sotsiaaltöös või sellele vastav kvalifikatsioon. Ilma mistahes kõrghariduseta ja erialase ettevalmistamiseta ei ole võimalik sotsiaaltöötaja kutset taotleda.

Hiiumaa vallas osutab turvakodu teenust 2023. aastast Hiiumaa Vallavalitsuse hallatav asutus Hiiumaa Sotsiaalkeskus. Tulenevalt SHS § 151 punktist 3 on turvakoduteenuse osutamiseks nõutav tegevusluba. Hiiumaa Sotsiaalkeskusel nimetatud teenuse osutamiseks tegevusluba puudub.

MSÜS jaotab majandustegevuse sisuliselt vabaks ja loareservatsiooniga majandustegevuseks. Eristamise aluseks on ettevõtja vaatenurk: majandustegevus on üldjuhul vaba ning seda tohib alustada igal ajal (MSÜS § 4 lõige 1), loareservatsiooniga majandustegevus on aga erand

nimetatud vabaduse suhtes (MSÜS § 4 lõige 2), selle alustamise eeldus on loakohustuse täitmine ning majandustegevuse alustamine on kuni loa saamiseni keelatud.

MSÜSiga reguleeritakse peamiselt kaht tüüpi majandustegevuse alustamist: 1) teatamiskohustusega tegevusalad (nn vaba majandustegevus), millel tegutsemise korral peab ettevõtja sellest registripidajale teatama (majandustegevus teade), kuid kande puudumine ei tähenda keeldu tegutseda ning majandustegevuse nõuete täitmist enne ei kontrollita; 2) loakohustusega tegevusalad (nn reguleeritud majandustegevus), kus tegutsemiseks ettevõtjat enne kontrollitakse ning tuleb saada haldusorgani luba.

Loakohustus on ettevõtja seadusest tulenev kohustus saada enne majandustegevuse alustamist tegevusluba. Loakohustus piirab enim ettevõtlusvabadust.

Turvakoduteenuse tegevusloata osutamist keelab SHS § 151 punkt 3, mis sätestab teenuse osutamiseks tegevusloakohustuse. Seetõttu on tegevusloata majandustegevus ettevõtjal (k.a kohaliku omavalitsuse üksuse hallataval asutusel) keelatud ning karistusseadustiku § 372 järgi on karistatav tegevusloata tegutsemine valdkonnas, kus tegevusluba on nõutav.

Tegevusluba on ettevõtjale adresseeritud haldusakt, milleta ettevõtja ei või majandustegevust alustada ning millega enne majandustegevuse alustamist tuvastatakse teatud majandustegevuse nõuete täitmine või määratakse kindlaks majandustegevuse teostamise tingimused.

Loakohustuse ülesanne on võimaldada majandushaldusasutusel majandustegevuse üle eelnevalt sisulist järelevalvet teostada, st eesmärk on tagada enne majandustegevusega alustamist isiku sobivus ja majandustegevuse esemeline sobivus, selleks et kaitsta teisi õigushüvesid.

Isikulise loakohustuse puhul peavad enne majandustegevusega alustamist täidetud olema teatud isikuga seotud ehk subjektiivsed tingimused. Isikulisteks tingimusteks on eelkõige vajalikud erialateadmised, pädevus, asjatundlikkus, kvalifikatsioon või muu hariduse või kutseoskuse olemasolu (sh töötajatel) ja teised isiksuseomadused ning isikuga seotud suhted majandustegevuse teostamisel. Isikulisi majandustegevuse nõudeid peab täitma, kui oht lähtub konkreetsest isikust. Esemelise loakohustuse puhul peavad olema täidetud teatud majandustegevuse esemelised ehk objektiivsed tingimused, eriti majandustegevuse teostamisega seotud ehituslikud ja tehnilised eeldused (hooned, ruumid) ning muud nõuded, mis ei ole isikulisteks nõueteks (nt tegevuskoha või teenuse nõuetele vastavus). Esemelise tegevusloa ülesanne on vältida mis tahes ohtusid ning koormavaid asjaolusid, mis lähtuvad konkreetsest majandustegevusega seotud objektist.

Tegevusloa taotlemise nõue turvakoduteenuse osutamiseks kehtestati selleks, et tagada teenuse ühtlane kvaliteet ja teave teenuseosutajate kohta. Tegevuslubade andjaks on Sotsiaalkindlustusamet kui osutatavate teenuste üle järelevalve teostaja, ühildades seeläbi tegevuslubade andjana eelkontrolli teostaja ning teenuse osutamise üle riikliku järelevalve teostaja funktsiooni.

SHSi järgi eeldab turvakoduteenus tegevusloa olemasolu. Regulatsiooni eesmärk on tagada, miinimumnõuded teenuse osutamiseks haavatavate kliendirühmade kaitseks.

Tegevusloa nõue ja nõuded teenusele kehtivad ka kohaliku omavalitsusüksuse enda hallatava asutuse kaudu osutatava teenuse puhul. SHS § 151 punktist 3 tuleneb keeld tegutseda turvakoduteenuse osutajana kui selleks pole saadud tegevusluba. Tegevusloakohustust välistavaid asjaolusid nimetatud teenuse puhul ei esine.

Võttes arvesse tuvastatud asjaolusid on ettekirjutuse ja sunniraha hoiatuse tegemine põhjendatud.

Vastavalt haldusmenetluse seaduse § 40 lõikele 1 andis Sotsiaalkindlustusamet võimaluse enne ettekirjutuse tegemist Hiiumaa Vallavalitsusele esitada oma arvamus ja vastuväited kavandatava ettekirjutuse kohta hiljemalt 10.01.2024. Hiiumaa Vallavalitsus nõustus 11.01.2024 saadetud

vastuses (kiri nr 10-6/3-1) ettekirjutusega ja lubas teha kõik temast oleneva, et puudused ettekirjutuses määratud tähtajaks kõrvaldada.

(allkirjastatud digitaalselt)
Ave Viitak
järelevalve peaspetsialist